

Aansluitmatrices voor CE-markering bouwproducten

CE-MARKERING

TEKST DR. IR. C.C.A.M. VAN DEN THILLART

Sinds de toeleverende industrie prestatieverklaringen moet opstellen voor bouwproducten die onder een geharmoniseerde productnorm vallen, worden aan het Contactpunt bouwproducten van het Ministerie van BZK dagelijks veel vragen gesteld. Deze hebben onder meer betrekking op de geharmoniseerde normen voor CE-markering, de essentiële kenmerken die in Nederland van toepassing zijn, het borgingsniveau van CE-gemarkeerde bouwproducten en vertalingen voor de essentiële kenmerken die in de prestatieverklaring moeten worden genoemd. Ter beantwoording van al deze vragen heeft het Contactpunt zogeheten 'aansluitmatrices' laten opstellen, als gids voor marktdeelnemers die werken met de CE-markering.

In de aansluitmatrices is alle informatie verzameld die in de verschillende productfamilies voor CE-markering, waarvoor de Europese Commissie mandaten heeft opgesteld, is vastgelegd én waarin ook een relatie is gelegd met de bouwregeling. Marktdeelnemers kunnen vrijelijk gebruik maken van de geboden informatie. Zo kunnen fabrikanten voor het opstellen van hun prestatieverklaring nagaan met welke eisen van de bouwregeling zij rekening moeten houden. Dat geldt ook voor importeurs, distributeurs en afnemers van CE-gemarkeerde producten. Last but not least, kunnen opstellers van private regelingen (BRL-en) aan de hand van de aansluitmatrices nagaan wat het speelveld van de CE-markering is (de essentiële kenmerken) en waar zij hun toegevoegde waarde kunnen leveren.

Artikel 10 Verordening bouwproducten

De Verordening bouwproducten (CPR) stelt – anders dan zijn voorganger, de Richtlijn bouwproducten (CPD) – eisen aan de communicatie over de CE-markering voor bouwproducten. Zo vereist de CPR in artikel 10 dat lidstaten eenduidige informatie geven over nationale bepalingen voor bouwproducten die – gelet op hun beoogde gebruik – van belang zijn om te kunnen voldoen aan de bouwregeling. Daarvoor zijn Contactpunten in het leven geroepen. De kernvraag aan een Contactpunt is feitelijk: welke eisen stelt de nationale (bouw)regeling aan bouwproducten, op grond waarvan marktdeelnemers de product-eigenschappen/prestaties met betrekking tot de essentiële kenmerken kunnen bepalen?

Eisen aan bouwwerken versus bouwproducten

Nu stelt de Nederlandse bouwregeling weinig eisen op productniveau. De eisen zijn gericht op bouwwerken (gebruiksfuncties) of delen daarvan. Kan het Nederlandse Contactpunt bouwproducten dan wel aangeven welke productprestaties in een prestatieverklaring zouden moeten staan? Gezien de vele situaties waarin bouwproducten in bouwwerken kunnen worden geïnstalleerd of verwerkt, zijn specifieke aansluitingen inderdaad niet te geven. De vereiste productprestaties hangen immers af van diverse factoren, zoals de gebruiksfunctie, het beoogde gebruik van het bouwproduct en de samenhang van dat bouwproduct met andere componenten van de gebruiksfunctie. Van belang in dit verband is het product-

type, waarvoor de prestatieverklaring, die bij de CE-markering hoort, is opgesteld. Afhankelijk van de toepassing kan eenzelfde soort product, zoals een baksteen, verschillen in zijn producttype. Zo is de éne baksteen op grond van zijn producttype geschikt voor constructieve doeleinden en kan een andere baksteen alleen voor decoratieve (niet dragende) functies worden toegepast. De keuze van de fabrikant uit de beschikbare essentiële kenmerken van een geharmoniseerde norm, bepaalt uiteindelijk het producttype van een bouwproduct. Let wel, het gaat daarbij niet alleen om het aantal essentiële kenmerken die in een prestatieverklaring staan, maar ook om de productprestaties (de testresultaten) zelf. Een voorbeeld ter verduidelijking: een fabrikant van dakramen heeft de keuze uit

twalf essentiële kenmerken, die de geharmoniseerde norm biedt. Hij kan voor alle twaalf gaan, maar hij kan ook volstaan met slechts één essentieel kenmerk. In het laatste geval is het product niet geschikt voor alle toepassingsgebieden. Maar ook de productprestaties van die essentiële kenmerken, zoals de U-waarde van het dakraam, kunnen heel uiteenlopend zijn. Zo kan de U-waarde van het dakraam, als opgegeven in de prestatieverklaring, mogelijk niet geschikt zijn om aan de geëiste warmtedoorgangscoefficiënt van het Bouwbesluit te voldoen. Het zal duidelijk zijn dat de gebruikers van een prestatieverklaring goed moeten lezen wat er nu precies in dat document staat. Deze boodschap geldt overigens niet alleen voor de CE-markering, maar ook voor private merken en regelingen van bouwproducten die een aansluiting op de bouwregelgeving claimen. Wat dat betreft is er niets nieuws onder de zon.

Het publiekrechtelijk speelveld

De productprestaties, nodig om aan de eisen voor een gebruiksfunctie van het Bouwbesluit te kunnen voldoen, moeten dus – theoretisch – bij ieder project opnieuw worden vastgesteld. De werkelijkheid is minder draconisch. In de bouw wordt veelal gewerkt met concepten (prototypes van één of meerdere gebruiksfuncties) en marktdeelnemers worden geacht hun markt te kennen en te weten welke productprestaties doorgaans worden gevraagd in die markt. De prestatieverklaring is echter een betrekkelijk nieuw fenomeen waar nog vele vragen over worden gesteld.

Nu zijn maatgerichte aansluitingen aan de bouwregelgeving voor het opstellen van prestatieverklaringen niet te geven, om redenen als hiervoor geschetst. Wel is aan te geven of met bepaalde productprestaties van de CE-markering aan een eis van de bouwregelgeving – in directe of indirecte zin – kan worden voldaan. Zo zijn in het Bouwbesluit (afd. 2.9) voorgeschreven Europese brandklassen in (delen van) gebruiksfuncties vastgelegd. Afnemers van bouwproducten kunnen dan direct uit de prestatieverklaring aflezen of het aangeboden bouwproduct voor de beoogde toepassing de juiste brandklasse heeft.

In geval een bepaalde gevraagde prestatie van het Bouwbesluit door meerdere bouwcomponenten wordt geleverd is sprake van een indirecte aansluiting. Denk bijvoorbeeld aan de warmteweerstand van een gevel. De warmteweerstand van een CE-gemarkeerd bouwproduct dat in een gevel wordt toegepast (bijvoorbeeld spouwisolatie) levert dan een bijdrage om de totale warmteweerstand (geleverd door diverse componenten) van de gevel aan te tonen. Deze directe en indirecte relaties van essentiële kenmerken en de bouwregelgeving zijn in de aansluitmatrices gemarkeerd. Zij vormen als zodanig het Nederlandse publiekrechtelijke speelveld voor de CE-markering.

Opzet aansluitmatrices

De aansluitmatrices bestrijken het domein van de verplichte CE-markering. Het gaat daarbij om 33 grote productfamilies, waarvoor de Europese Commissie in samenwerking met de lidstaten man-

daten heeft opgesteld. De normalisatie in Europa (CEN) dient zich te houden aan de technische informatie die in deze mandaten is vastgelegd. De aansluitmatrices volgen dan ook de structuur van de mandaten. Bijgaand schema geeft een indruk van de opzet.

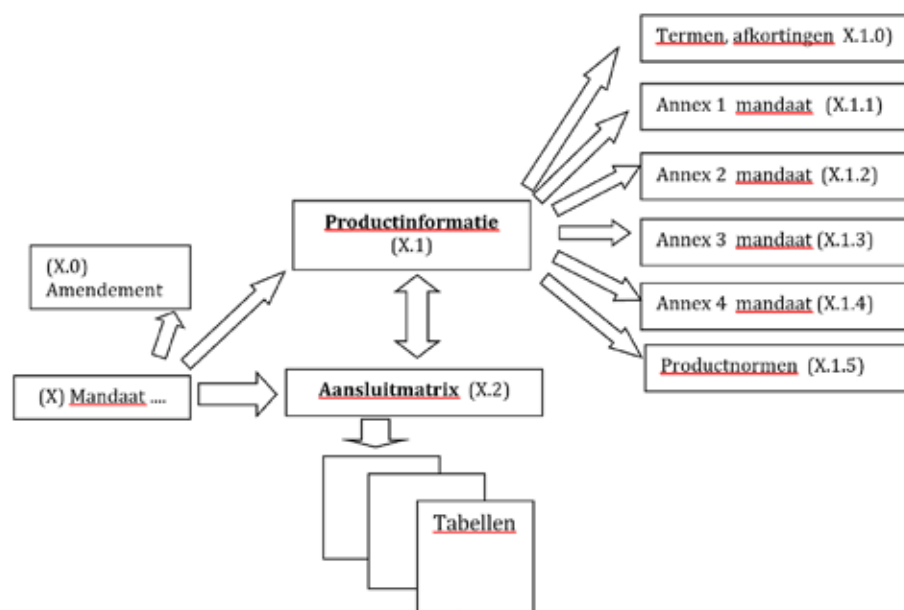
Ieder aansluitmatrix (opgesteld per mandaat) wordt gecodeerd met het volgnummer van het overeenkomstig mandaat. In het eerste gedeelte van de aansluitmatrix bevindt zich de productinformatie, in het tweede gedeelte de aansluitmatrix zelf. In het productgedeelte is de technische informatie uit het mandaat vastgelegd, aangevuld met een lijst van geharmoniseerde normen, die zijn gepubliceerd door de Europese Commissie.

De vier annexen van de mandaten bevatten informatie over respectievelijk de in aanmerking komende producten, de te onderscheiden productgroepen met hun essentiële kenmerken, het borgingsniveau (AVCP) en ten slotte informatie over gevaarlijke stoffen.

In het tweede deel bevindt zich de aansluitmatrix zelf met vijf kolommen. In de eerste kolom worden de essentiële kenmerken per productfamilie gerubriceerd onder één van de zeven fundamentele eisen van de Verordening bouwproducten. De 'Brusselse fundamentele eisen' worden vervolgens in een tweede kolom gerelateerd aan de 'nationale fundamentele eisen' (de afdelingen van het Bouwbesluit of andere publiekrechtelijke regelgeving). In de derde kolom worden de essentiële kenmerken gegeven, waarbij directe of indirecte relaties met de bouwregelgeving zijn gemarkeerd. De vierde kolom van de matrix is bestemd voor toelichtende opmerkingen. In de vijfde kolom ten slotte is het toepasselijke AVCP-niveau gegeven. Ter illustratie hiernaast een voorbeeld voor Mandaat 104 (Opleggingen).

De aansluitmatrices zijn op twee manieren te gebruiken. Voor degenen die gerichte technische informatie willen hebben is een leeswijzer gemaakt met links die naar de toepasselijke productinformatie in de aansluitmatrix verwijzen. Degenen die 'quick and dirty' willen weten welke essentiële kenmerken een relatie hebben met de bouwregelgeving worden rechtstreeks naar de gemarkeerde essentiële kenmerken geleid.

Met de aansluitmatrices is het publiekrechtelijke speelveld globaal vastgesteld. De definitieve selectie van essentiële kenmerken en de daarbij behorende waarden (de testresultaten) blijft een slag die de marktdeelnemer, opdrachtgever

De opzet van de aansluitmatrices.

Tabel 5 Aansluitmatrix Mandaat 104, Opleggingen

1 FE Verordening bouwproducten	2 Overeenkomstige afd. Bouwbesluit 2012 / overige publiekr. regelgeving	3 *) Essentiële kenmerken (EK) Mandaat 104	4 **) Toelichtende opm. over beoogd gebruik, annex ZA en publieke of private regelingen	4a Product-groep Tabel 1 en 2	5 AVCP groep Tabel 3
FE1 Mechanische weerstand en stabiliteit	Afd. 2.1 Algemene sterkte bouwconstructie	Loadbearing capacity / draagvermogen	(Man): Op basis van druk (ZA): geometrie of materiaaleigenschappen	Alle	1 (grp I) 3 (grp II)
		Shear modulus/ afchuifmodulus	(Man): Elastomeeropleggingen	a,f	
		Rotation capability / rotatievermogen		a,b,c,d,e,h	
		Horizontal distortion capability/ capaciteit voor horizontale wringing	(Man): Elastomeeropleggingen	A	
		Friction coefficient/ wrijvingscoëfficiënt		b,d,e,f,g,h	
		Resistance to seismic loads, shock absorption/ weerstand tegen seismische belastingen, schokabsorptie	Op basis van amendement (Man 132). (BB): geen eisen	h	
FE2 Brandveiligheid		Geen EK			
FE3 (***) Hygiëne, gezondheid en milieu		Geen EK	Geen EK gevaarlijke stoffen in Annex 2, zie par. 4.1.4		
FE4 Veiligheid en toegankelijkheid gebruik		Geen EK			
FE5 Geluidshinder		Geen EK			
FE6 Energiebesparing en warmtebehoud		Geen EK			
FE7 Duurzaam gebruik natuurlijke bronnen	Afd. 5.2 Milieu	Geen EK	Nog niet geharmoniseerd		
D Levensduur/ duurzaamheid	Afd. 2.1	Durability against / Duurz. m.b.t. (FE1): - Repeated loading and low-high temperature / herhaalde belastingen, lage en hoge temp. - Corrosion/ corrosie - Ozone/ ozon - Relevant chemicals/ relev. chemicalien	(ZA): Pass/fail criteria (Man): Duurzaamheidscriteria zijn niet gerelateerd aan specifieke productgroepen	Alle	

*) Gemarkeerde EK hebben een mogelijke relatie met Bouwbesluit, afhankelijk van beoogd gebruik en gebruiksfunctie. Indien andere regelgeving van toepassing is, wordt hiernaar verwezen (hoofdlijnen)

**) Bij opmerkingen m.b.t. mandaten is (Man); m.b.t. annex ZA in geharmoniseerde normen (ZA) en m.b.t. Bouwbesluit (BB) aangegeven

***) Zie toelichting onder par. 4.1.4 van deze matrix, Annex 4 gevaarlijke stoffen

of eindgebruiker zelf – aan de hand van marktkennis of specifieke projecten (op bestelling) waarin die bouwproducten worden toegepast – moet maken (de ‘customization’ van het speelveld).

De aansluitmatrices zijn te raadplegen op de site van het Contactpunt bouwproducten. Ze zijn bedoeld als hulpmiddel, zonder enige juridische betekenis. Commentaar ter verbetering van de matrices (volgende versies) is welkom bij het Contactpunt.

Het Contactpunt Bouwproducten geeft uitleg over welke eisen uit de (bouw) regelgeving van toepassing zijn op specifieke bouwproducten en welke technische specificaties gebruikt dienen te worden voor de kwaliteitsomschrijving van het product.
www.contactpuntbouwproducten.nl/
Contactpuntbouwproducten

Dr. Ir. C.A.M. (Caspar) van den Thillart was gedelegeerde voor de richtlijn en verordening bouwproducten en adviseert voor CE-markering op bouwproducten. De aansluitmatrices zijn in opdracht van het Ministerie van BZK opgesteld door Caspar van den Thillart in overleg met deskundige partijen.